

N.F.S. Grundtvigs tale i Den Grundlovgivende Rigsforsamling under 1. Slesvigske Krig

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Medlem af Den
Grundlovgivende
Rigsforsamling

Dato

6. januar 1849

Sted

Christiansborg

Omstændigheder

Efter enevældens fald i marts 1848 gjorde Slesvig-Holsten oprør, og krævede løsrivelse fra Danmark, hvilket førte til borgerkrig mellem Danmark og Slesvig-Holsten.

Det Andragende, som jeg har taget mig den Frihed, og som jeg har følt mig drevet til at stille, går ud på, at den ærede Rigsforsamling på det danske Folks Vegne vil udtale det Ønske, at Regjeringen uden frugtesløse Fredsunderhandlinger vil anvende hele Rigets Styrke til snarest muligt at undertrykke det slesvigholsteenske Oprør og skaffe Danmark fuld Rådighed over Hertugdømmet Slesvig som det gamle Sønderjylland.— Høitærede Hr. Formand! Vi vide det Alle, at da Slesvig-Holstenerne i sidstledne Forår gjorde Oprør, da stolede de ingenlunde blot på Hjælpen, de ventede fra det såkaldte store tyske Fædreland, men de stolede især derpå, hvad de også åbent udtalte, at vi Danske vare et dorsk og usammenhængende Folk, altså at vi egentlig slet ikke vare noget Folk, men kun en liden Hob Dødbidere, ja Dovendyr, som man kunde byde, hvad det skulde være. Nu, Gud skee Lov! Oprørerne lærte snart, at de havde dog taget mærkelig Feil, thi hvilke Lyder det danske folk end kan have, som ethvert Folk har sine, og hvor dybt end Danmark var sunket fra sin gamle Værdighed — desværre ikke blot i sine Naboers men også i sine egne Øine—, så følte dog ved denne Leilighed de Danske, følte vi dog Alle, at vi ikke blot var et Folk, men et af de ældste Folk, borgerlige Selskaber og Broderskaber på hele Jordens Kreds, og at vi havde fra Arilds Tid vundet et Navn, og nydt en Fred, og smagt en Frihed, og øinet et Lys, som det ikke blot var enhver Dannemands hellige Pligt at værne om, men vor medfødte Kjækheds mægtige Drist at forsvare til vor sidste Blodsdråbe. Ja det veed jeg, det vide vi Alle det være en almindelig Folkefølelse ved Oprørets Udbrud, og det var da det almindelige Folkeønske, at

man uden frugtesløse Fredsunderhandlinger vilde drage Sværdet og ikke stikke det i Skeden, før Oprøret var undertrykt, for Slesvig var vunden tilbage. Det var Folkeønsket, og ligesom Faren steg, så voxede Modet, og så befæstedes Forsættet, at nu måtte det bære eller briste, hver Gang vi tænkte derpå — og vi kunde ikke glemme det — at det var ikke blot Danmarks Ære, som stod på Spil, ikke blot det gamle Grændseskjel, man vilde flytte, ikke blot Dannevirke, Oprørerne med Hånlatter trampede på, men det var tillige 200,000 Mennesker, en syvende Deel af hele det lille danske Folk, som Oprørerne vilde for evig løsrive fra Moderlandet og fra Modersmålet, som man river et Barn fra Moderens Arme, for at offere det på sin Afguds Alter, thi således vilde Oprørerne jo offere den danske Befolkning i Sønderjylland på den grændseløs hersksyge og rovgjerrige Tydskheds Afgudsalter.

Det var i Foråret 1848, i det store Verdensår, da Tærningen blev kastet, ikke blot for Danmarks, men for hele Europas Fremtid. Og nu, nu sidde vi her som det danske Folks Sendebud til den første danske Rigsdag i 2 Århundreder; vi sidde her ikke sammenstimedede ved Oprørsskrig, men sammenkaldte af vor Arvekonge, til med Frihed og Besindighed at udtale Folkets Stemme om Rigets Tarv og fælles Bedste, vi sidde her for at rådslåe om Rigets Forsvar og om Rigets Styrelse og om alle Folkelivets Rørelser i Fremtiden, og til vort store Ansvar hører også først og sidst, at vi intet Øieblik måe glemme det Nærværende med sin store øiensynlige Fare, thi dersom vi sade her ligegyldige ved, om Danmark faldt under fremmed Herskab eller Danmark sønderreves, hvad var da al vor Idræt her Andet end Abespil? Og visselig, når vi træde den nærværende Fare under Øine, da måe vi vistnok Alle see det, at vi sidde her under meget tvetydige Varsler. På den ene Side da er det vistnok, jeg føler det, glædeligt og opmuntrende, at Oprørernes Overmod, hvori de drømte om at knuse Danmark i en Håndevending, det Overmod, det blev snart knækket; vor kjække Ungdom gav det allerede i Foråret et Knæk, som det ikke forvandt den hele Sommer; men på den anden Side måe vi dog tilståe det, at vort lyse Håb glippede, vort lyse Håb om at frelse vore slesvigske Brødre, om at hævde Danmarks Grændse, om at undertrykke det lige så farlige som skjændige Oprør og tilbagevinde en hæderlig Fred. Årsagerne, hvorfor dette Håb glippede, så vi istedet for en hæderlig Fred fik en jammerlig Våbenstilstand, hvorunder vore slesvigske Brødre pines mere end nogensinde, hvorunder Oprøret synes hver Dag mere at rodfæstes og Danmark med stærke Skridt at gåe Opløsningen imøde; Årsagerne hertil, dem nytter det ikke at gruble over, det nytter ikke engang her at tale om dem, thi netop derom hersker der jo stor Unighed mellem os, medens dog Enighed,

Grundenighed, dansk Enighed, som den var berømt fra Arilds Tid, aldrig i noget Øieblik var nødvendigere, uundværligere til Danmarks Frelse. Altså Årsagerne, som de stå for mig, dem vil jeg tie med; de have nu ligget fjernt eller nær, Følgen var den samme, og jeg har det Håb, at Skaden skal endnu ikke være ubodelig, når kun ikke vor kjække Ungdom tabte Modet, når kun ikke vore slesvigske Brødre tabte Lysten til at stå Last og Brast med os, og når endelig først og sidst det danske Folk ikke tabte den dybe Følelse, at nu må det for Danmark bære eller briste. Vi see det vel Alle let, at på det Sidste kommer det an både først og sidst; thi hvis Folket endnu har denne dybe Følelse, den samme, som reiste Folket, da tør vi vel også håbe, at den vil blive ved herefter som hidtil at gjøre glædelige Undergjerninger; men havde Folket tabt denne Følelse, da stod det ikke mere til at redde. Og dog tænke Oprørerne, at denne Følelse er tabt, de tænke og glæde sig dertil, at de have ifjor seet det allersidste Blus af dansk Fædrelandskjærlighed, og vore slesvigske Brødre, de ere åbenbart blevne tvivlrådige, om ikke fortvivlende, og vor kjække Ungdom har åbenbart været nær ved at tabe Modet over alle de frugtesløse Underhandlinger, som bandt dens Arm og som førte til den gruelige Våbenstilstand. Under disse Omstændigheder, da føler jeg det dybt, da må jeg sige det høit, at den danske Rigsforsamling er kaldet til at udtale det høit og lydeligt, med Folkets Stemme, Folkefølelsen, den danske Folkefølelse, den er i år som istor uforanderlig den samme, så det er endnu Folkets Ønske, ligesom fra Begyndelsen, at hele Rigets Styrke må anvendes til snarest muligt at undertrykke det skjændige Oprør, og til, om Gud vil, at skaffe Danmark fuld Rådighed over Hertugdømmet Slesvig som det gamle Sønderjylland. Vel har jeg hørt, at en sådan Udtalelse af Folkeønsket skulde være Regjeringen ubehagelig, men det kan jeg slet ikke forståe. Jeg tager det derfor helst som et tydsk Hjernesvind, der som alle de andre er grebet af Luften. Thi på den ene Side er et Ønske dog det Mindste, som må undes Folket, og på den anden Side veed jeg ikke, hvordan, hvor udansk jeg skulde tænke mig en Regjering, der ikke engang vilde dele det Folkeønske, at Oprøret snarest muligt måtte undertrykkes, og Danmark hævde sig virkelig Besiddelse af Slesvig. Hvorvidt Ministeriet kan have velgrundet Håb om snarere at opnå disse nødvendige Betingelser for en hæderlig Fred blot ved Underhandlinger, end ved Våbenmagt, det veed jeg ikke; men det veed jeg, at Danmarks Underhandlinger sædvanlig, og ret øiensynligt i 1848, have været så frugtesløse, eller båret så dårlige Frugter, at Ingen kan fortænke mig eller det danske Folk deri, at vi umuligt kunne slåe vor Lid til hemmelige Underhandlinger, men måe nødvendigt ønske, inderligen ønske, at man dog nu, efterat Våbnene have hvilet så længe, vilde lade Pennene engang hvile, lade Sværdet skifte, og lade Danmarks

gamle trofaste Venner, Gud og Lykken, råde for Danmarks Skjæbne.

Tags

Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/grundtvigs-tale-i-den-grundlovgivende-rigsforsamling-under-den-1-slesvigske-krig>